

22.3.2022

Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite: Lausuntopyyntö Lausuntopalvelussa (VN/1070/2021)

LAUSUNTO

Sosiaali- ja terveysministeriö on varannut terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvosto Palkolle mahdollisuuden antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sukupuolen vahvistamisesta sekä siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Käsiteltävään asian kokouksessaan 22.3.2022 Palko on päättänyt antaa seuraavan lausunnon.

Mikäli lakiesitys hyväksytään, laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta kumottaisiin, jolloin myös sen nojalla annettu ns. transasetus kumoutuisi. Muutoksen vaikutuksia sukupuoli-identiteetin tutkimuksen ja hoidon säätelyyn kuvataan asianmukaisesti esityksen sivulla 54. Jatkossa niihin sovellettaisiin samaa säätelyä kuin muuhunkin julkiseen terveyden- ja sairaanhoitoon. Keskittämisasetuksella voitaisiin tarvittaessa määrätä tutkimuksen ja hoidon toteutuspaikoista. Palveluvalikoimaan kuuluvia menetelmiä puolestaan määrittäisivät Palkon suositukset.

Kuten esitysluonnoksessa todetaan, Palko on vuonna 2020 hyväksynyt kolme suositusta sukupuolidysforian lääketieteellisistä hoitomenetelmistä sekä aikuisilla että alaikäisillä. Palko toteaa, että hyväksytyksi tullessaan lakiesitys ei muuttaisi suositusten lääketieteellistä perustaa. Koska suositukset perustuvat kuitenkin nykyisin voimassa olevaan lainsäädäntöön, Palko tulee arvioimaan, mitä muutoksia suositukseen mahdollisesti on lakimuutoksen johdosta tarpeen tehdä.

Palko on päättänyt aloittaa valmistelevaan suosituskokonaisuutta hedelmöityshoidoista ja muista lisääntymislääketieteen menetelmistä. Siinä yhteydessä on tarkoitus antaa suosituksia myös eri asiakasryhmien osalta, mikäli lainsäädäntö mahdollistaa sen. Tämän vuoksi Palko pitää tärkeänä, että esitysluonnoksen kohdassa 2.3.4 kuvatut transsukupuolisten asemaan liittyvät epäselvyydet täsmennettäisiin mahdollisimman nopeasti.

Lakiesityksessä viitataan kahdessakin kohdassa (s. 29 ja 34) uuteen ICD-11 –tautiluokitukseen ja todetaan, sukupuolen yhteensopimattomuuden sisällyttämisen jatkossakin tautiluokitukseen on katsottu turvaavan transsukupuolisten henkilöiden hoitoon pääsyn. Palko toteaa, että perustuslain 19 §:n 3 momentin tulkinnan mukaan riittävien terveyspalveluiden turvaaminen jokaiselle tarkoittaa viime kädessä yksilöllisen lääketieteellisen tarpeen mukaisten palveluiden saatavuuden varmistamista. Pelkkä tietyn diagnoosin asettaminen ei vielä luo oikeutta tiettyyn hoitoon, eikä vastaavasti diagnoosin puute voi pelkästään olla peruste hoidon epäämiselle. Myöskään se, mihin lukuun jokin tila on tautiluokituksessa sijoitettu, ei ole ratkaisevaa yksilön tutkimuksen tai hoidon tarvetta arvioitaessa (s. 34).

Puheenjohtaja

Sirkku Pikkujämä

Erityisasiantuntija

Reima Palonen

VN/1070/2021-STM-26

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: